

Економіка

УДК 331.5:339.5(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15228098>

Трансформація ринку праці України під впливом інтеграційних процесів у глобальній економіці

Баннікова Катерина Борисівна,

кандидат соціологічних наук, викладач кафедри соціології та гуманітарних дисциплін, факультет «Соціальний менеджмент», Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія», м. Харків, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5696-1033>

Артюшок Костянтин Андрійович,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки і фінансів, економічний факультет, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2724-5385>

Агєєва Ірина Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту та публічного адміністрування, факультет економіки та бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0491-6430>

Прийнято: 27.03.2025 | Опубліковано: 16.04.2025

Анотація. Еволюція українського ринку праці під впливом інтеграційних процесів у світову економіку є надзвичайно важливим питанням для господарського та соціального розвитку країни. Внаслідок зміцнення зв'язків України з міжнародними системами торгівлі, зокрема через партнерські угоди, іноземні інвестиції та трудову міграцію, на національному ринку праці, відбуваються значні структурні зміни. **Метою** цього дослідження є аналіз основних тенденцій перебудови трудової галузі України, виявлення основних чинників змін та оцінка впливу глобальної інтеграції на такі аспекти, як структура зайнятості, рівень заробітної плати та мобільність робочої сили. **Методи.** У роботі застосовано методи аналізу наукової літератури, структурний аналіз, узагальнення, систематизації та абстрагування. **Результати** дослідження свідчать, що український ринок праці зазнає подвійної трансформації. З одного боку, відбувається поступовий перехід від традиційних галузей, таких як сільське господарство та важка промисловість, до високотехнологічних секторів, сфери послуг та цифрової економіки. З іншого – трудова міграція впливає на тенденції зайнятості, оскільки значна кількість кваліфікованих і некваліфікованих працівників прагнуть знайти кращі можливості за кордоном, що призводить до дефіциту робочої сили на внутрішньому ринку праці. Прямі іноземні інвестиції та розширення міжнародної торгівлі сприяють створенню нових робочих місць у певних секторах, проте економічна нестабільність та геополітичні ризики продовжують генерувати виклики для стабільності ринку праці. Аналіз демонструє зростання попиту на фахівців у галузі ІТ, інженерії, фінансів та охорони здоров'я, тоді як традиційні сектори економіки постають перед скороченням робочої сили через автоматизацію та глобальну конкуренцію. **Висновки.** Встановлено, що трансформація ринку праці в Україні потребує комплексного підходу. Для адаптивності робочої сили необхідні стратегічні інвестиції в освіту, професійну підготовку та програми навчання впродовж

життя, що відповідають світовим тенденціям ринку праці. Державна політика має бути спрямована на стимулювання зайнятості у високопродуктивних секторах, створення умов для розвитку підприємництва та вдосконалення механізмів соціального забезпечення для захисту працівників в умовах динамічного економічного середовища.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, зайнятість, сектори економіки, ринок праці, економічні зміни.

Transformation of the labor market in Ukraine under the influence of integration processes in the global economy

Kateryna Bannikova,

PhD in Sociology, Professor, Sociology department, Faculty «Social Management», Kharkiv University of Humanities People's Ukrainian Academy, Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5696-1033>

Kostyantyn Artyushok,

PhD in Economics, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Finance, Faculty of Economics, Private Higher Education Establishment «Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities», Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2724-5385>

Iryna Ahieieva,

PhD in Economic sciences, Associate Professor, Department of Management and Public Administration, Faculty of Economics and Business, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University, Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0491-6430>

Abstract. *The transformation of the Ukrainian labor market under the influence of integration processes in the global economy is a key issue for the country's economic and social development. As Ukraine strengthens its ties with international markets, particularly through trade agreements, foreign investment, and labor migration, significant structural changes are occurring in the national labor market. **The purpose** of this study is to analyze the main trends in the transformation of the labor market in Ukraine, identify the key factors of change, and assess the impact of global integration on employment structure, wage levels, and labor mobility. **Methods:** analysis of scientific literature, structural analysis, generalization, systematization, abstraction. **The results** indicate that the Ukrainian labor market is undergoing a dual transformation. On the one hand, there is a gradual shift from traditional industries such as agriculture and heavy industry to high-tech sectors, services, and the digital economy. On the other hand, labor migration remains a significant factor affecting employment trends, as a large number of skilled and unskilled workers seek better opportunities abroad, leading to labor shortages in the domestic labor market. Foreign direct investment and the expansion of international trade have contributed to job creation in certain sectors; however, economic instability and geopolitical risks continue to pose challenges to labor market stability. The analysis shows that there is an increasing demand for specialists in IT, engineering, finance, and healthcare, while traditional sectors of the economy face workforce reductions due to automation and global competition. **The conclusions** emphasize the need for a comprehensive approach to labor market transformation. Ensuring the adaptability of the workforce requires strategic investments in education, vocational training, and lifelong learning programs that align with global labor market trends. Government policy should focus on promoting employment in high-productivity sectors, creating conditions for*

entrepreneurship development, and improving social security mechanisms to protect workers in a dynamic economic environment.

Keywords: *globalization, integration, employment, sectors of the economy, labor market, economic changes*

Постановка проблеми. Трансформація українського ринку праці під впливом інтеграційних процесів на глобальному рівні є актуальним питанням, що відображає економічні перетворення в країні, структурні зрушення у сфері зайнятості та виклики, пов'язані з адаптацією до міжнародних трудових стандартів. Участь України у світовій торгівлі, прямих іноземних інвестиціях та регіональних економічних угодах посилила потребу в модернізації трудової політики, адаптації навичок робочої сили та підвищенні гнучкості ринку праці. Розширення економічних зв'язків з Європейським Союзом (далі – ЄС) прискорило зміни в структурі зайнятості: традиційні галузі промисловості поступаються місцем наукомістким секторам, таким як інформаційні технології, фінансові послуги та передові технології виробництва. Водночас глобалізація та диджиталізація змінюють вимоги до робочих місць, спричиняючи дефіцит кадрів у високотехнологічних галузях та зниження попиту на низькокваліфіковану робочу силу. Масова міграція українських працівників за кордон призвела до значного дисбалансу на національному ринку праці, а вітчизняні підприємства, намагаючись утримати кваліфікованих фахівців, постають перед додатковими труднощами, що негативно впливає на стабільність сфери працевлаштування. З огляду на аграрний характер економіки України [1] дослідження трансформації її сфери зайнятості в контексті світових економічних тенденцій є надзвичайно важливим.

Актуальність цього питання визначається потребою в розробці стратегій, які б забезпечували сталий розвиток трудового ринку, пом'якшуючи

при цьому ризики, пов'язані з економічною інтеграцією. В умовах, коли світові економічні тенденції формують можливості для працевлаштування, а технологічний прогрес переорієнтовує попит на робочу силу, перед Україною постає завдання розбудови адаптивного та конкурентоспроможного ринку праці. Потреба в навчанні впродовж життя, цифровій грамотності та професійній мобільності набуває особливої актуальності для збереження конкурентоспроможності працівників. Водночас диспропорції в рівнях зайнятості та заробітної плати між регіонами є серйозною проблемою, що свідчить про нерівномірність розвитку ринку праці. Це потребує активного та цілеспрямованого політичного втручання. Забезпечення соціального захисту вразливих груп населення, сприяння інклюзивній зайнятості та зміцнення інституційних засад регулювання ринку праці є важливими для збалансування переваг та викликів інтеграції у світову економіку. Розв'язання цих питань визначатиме здатність України максимально використати свій трудовий потенціал, підвищити продуктивність праці та забезпечити довгострокове економічне зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті дослідження трансформації ринку праці України під впливом інтеграційних процесів у глобальну економіку варто розглянути останні наукові роботи, що висвітлюють питання глобалізації, міжнародної економіки, цифровізації та управління трудовими ресурсами.

О. П. Гетманець, Д. Я. Коробцова, Ю. О. Єжелей [2] у своїй статті розглядають проблеми інтеграції ринків та її економічні наслідки для України. Автори зазначають, що глобалізація є неоднорідним процесом, що має як позитивні, так і негативні сторони. Вони акцентують на складності узгодження внутрішньої економічної політики з міжнародними стандартами, що безпосередньо впливає на зайнятість та конкурентоспроможність робочої сили.

Г. В. Криворучко, Н. Е. Аванесова, О. О. Гетьман, Д. В. Ткачук [3] аналізують питання наймання та управління персоналом на підприємствах. Дослідження висвітлює проблеми адаптації ринку праці до змін та надає рекомендації щодо підвищення ефективності управління людськими ресурсами. Особливу увагу приділено необхідності підвищення кваліфікації працівників та їхньої мобільності.

А. В. Шлапак [4] у своїй роботі розглядає соціальні аспекти глобалізації, зокрема проблему нерівності в країнах ЄС. Він зазначає, що загострення соціальних диспропорцій є наслідком нестабільності міжнародної економіки, що також впливає на ринок праці України через міграційні процеси та зміну вимог до кваліфікації робочої сили.

М. Андрієнко та П. Гаман [5] досліджують перспективи державного управління України та акцентують на необхідності реформування регуляторних механізмів ринку праці для збереження конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. Також розглядаються інструменти державної підтримки професійного розвитку працівників.

О. Литвин та В. Романенко [6] аналізують напрями інтеграції економіки України в глобальну економіку. Вони наголошують на необхідності створення сприятливого інвестиційного клімату та розвитку інноваційної інфраструктури для підвищення продуктивності ринку праці.

А. П. Румянцев та Т. К. Ковбич [7] досліджують вплив диджиталізації на трансформацію робочої сили. Науковці зазначають, що автоматизація та цифрові технології змінюють вимоги до компетенцій працівників, підкреслюючи важливість безперервного навчання та перекваліфікації.

А. Л. Литвин, В. М. Миленький, В. В. Баришнікова [8] розглядають роль інноваційних інструментів у розширенні глобальних ринків. Вони доводять, що цифрові платформи сприяють появі нових економічних моделей та

можливостей для самозайнятості, що відкриває додаткові перспективи для українського ринку праці.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців до змін вітчизняного ринку праці, недостатньо вивченими залишаються питання наслідків інтеграції України в світову економіку для структури зайнятості та професійного складу працівників у довгостроковій перспективі. Вплив міжнародних економічних відносин на мобільність робочої сили та механізми її збереження в межах країни досі вивчено фрагментарно, що ускладнює формування ефективної політики утримання кваліфікованих кадрів. Недостатньо проаналізовано вплив технологічних змін на професійні навички та адаптаційні можливості українських працівників. Водночас ще не розроблено комплексних підходів для забезпечення соціальних гарантій і гнучкості ринку праці в умовах глобальної конкуренції та цифровізації економіки.

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні специфіки трансформації ринку праці України під впливом інтеграційних процесів, зокрема у контексті адаптації до вимог єдиного європейського ринку. Дослідження доповнює академічну дискусію шляхом аналізу структурних змін у попиті на робочу силу, зміни професійної структури зайнятості та зростання ролі цифрових навичок. Окрему увагу приділено впливу зовнішньоекономічної кон'юнктури на динаміку трудової міграції та формування гібридних форм зайнятості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз основних тенденцій на ринку праці України, визначення основних чинників змін та оцінка впливу глобальної інтеграції на структуру зайнятості, рівень заробітної плати та мобільність робочої сили.

Відповідно до мети, перед нами було поставлено такі завдання: дослідити сучасний стан та основні тенденції трансформації ринку праці

України; визначити основні чинники, що впливають на зміни в структурі зайнятості; проаналізувати вплив інтегративних процесів на рівень заробітної плати та мобільність робочої сили; оцінити наслідки міжнародної економічної взаємодії для професійного складу працівників; розробити рекомендації для адаптації ринку праці України до світових викликів.

Методологія. Під час написання статті було використано праці вітчизняних науковців дотичні до тематики дослідження. Також у роботі було використано інформаційні статистичні ресурси для відображення існуючих тенденцій ринку праці обраних країн. У процесі дослідження змін на ринку праці України в умовах інтеграційних процесів у світовій економіці було застосовано комплекс загальнонаукових методів, зокрема: аналізу наукової літератури, узагальнення, систематизації та абстрагування. За допомогою порівняльного аналізу здійснено дослідження показників розвитку ринку праці різних країн. Структурний аналіз використано для виявлення зрушень у складі зайнятого населення за секторами економіки, що дозволило оцінити напрям і глибину трансформацій ринку праці України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динаміка змін ринків праці в умовах глобалізації є комплексним і багатоаспектним процесом, зумовленим економічними, технологічними та соціальними чинниками. В Україні це явище набуває особливого значення в умовах просування України до членства в ЄС [9, с. 86]. Ця трансформація відображає глибокі зрушення в структурі зайнятості, професійному просторі та вимогах до робочої сили, які формуються під впливом значної взаємозалежності національних економік. Суть змін на національних ринках праці зумовлена збільшенням мобільності капіталу, робочої сили та технологій. Відбувається еволюція традиційних моделей зайнятості з помітним зменшенням кількості постійних робочих місць з повною зайнятістю на противагу більш гнучким і динамічним формам організації праці. Гібридна економіка, віддалена робота та цифрові платформи

набули поширення, змінюючи відносини між роботодавцем і найманим працівником та по-новому визначаючи гарантії зайнятості. Демографічні тенденції, такі як старіння населення та міграція, сприяють подальшій реструктуризації ринків праці, створюючи як можливості, так і виклики для працівників та бізнесу.

Однією з найважливіших тенденцій на національних ринках праці є посилення поляризації робочих місць [10, с. 56]. У процесі розширення висококваліфікованих, наукомістких професій у галузі технологій, фінансів та охорони здоров'я значно зростає попит на рутинні та середньокваліфіковані робочі місця, які стають вразливими до автоматизації та аутсорсингу. Така поляризація сприяє збільшенню різниці в оплаті праці та соціальній нерівності, оскільки попит на кваліфікованих фахівців зростає, тоді як перспективи працевлаштування низькокваліфікованих працівників погіршуються. Іншим важливим аспектом структурних коливань у складі працівників є зміна секторів зайнятості. Значно розвинулась сфера послуг, витіснивши традиційні галузі, такі як промисловість і сільське господарство. Цей перехід найбільш помітний у розвинених країнах, де наукомісткі види діяльності відіграють важливу роль у створенні робочих місць. Країни з перехідною економікою часто відчувають подвійний ефект: попри те, що глобалізація створює нові робочі місця, автоматизація та іноземна конкуренція можуть обмежити довгострокову стійкість цих досягнень.

Інтеграція національної економіки у світовий ринок істотно впливає на моделі зайнятості та професійний складник ринків праці. Міжнародна торгівля, потоки капіталу та прямі іноземні інвестиції сприяють створенню робочих місць в одних регіонах, а в інших – призводять до їхнього скорочення. Аутсорсинг виробництва та послуг до країн із нижчими витратами сприяє економічному розвитку цих регіонів, але водночас призводить до дефіциту робочих місць у більш розвинених країнах. До того ж трудова міграція стала

характерною рисою світової економіки, спонукаючи працівників шукати кращі можливості за межами своїх країн. Міграція сприяє розв'язанню проблеми нестачі робочої сили в певних галузях, але водночас створює нові, пов'язані з конкуренцією в оплаті праці, культурною інтеграцією та захистом трудових прав. Зростання взаємозалежності економік також призвело до гармонізації трудових стандартів і політик, адже уряди та міжнародні організації намагаються забезпечити справедливі умови праці та зменшити ризики експлуатації в глобальних ланцюгах постачань.

Технологічний прогрес також формує нові вимоги до робочої сили [11, с. 144]. Диджиталізація, швидкий розвиток штучного інтелекту та робототехніки спричинили автоматизацію багатьох завдань, які раніше виконувала людина. Як наслідок, від робітників вимагають адаптації до нових навичок, з акцентом на цифрову грамотність, креативність та вміння розв'язувати проблеми. Перехід до економіки, що ґрунтується на знаннях, вимагає безперервної освіти та навчання впродовж усього життя, оскільки традиційної кваліфікації недостатньо в умовах технологічних змін. Цифрова трансформація створила нові форми зайнятості, такі як фріланс, дистанційна робота та онлайн-підприємництво, що забезпечують гнучкість, але водночас кидають виклик традиційним методам захисту праці. Технологічні зміни сприяють підвищенню продуктивності та економічному зростанню, але водночас потребують проактивної політики, спрямованої на підтримку адаптації робочої сили та зменшення ризиків безробіття й соціальної ізоляції.

Загалом динаміка ринків праці в умовах глобалізації зумовлена сукупністю таких аспектів як економічна інтеграція, демографічні зрушення та технологічні інновації. Ці чинники змінюють моделі зайнятості, переглядають професійні вимоги та створюють нові можливості й виклики як для працедавців, так і для працівників. Для забезпечення збалансованого та інклюзивного ринку праці політичні діячі повинні впроваджувати стратегії,

що сприяють розвитку навичок, підвищенню мобільності робочої сили та посиленню соціального захисту.

Інтеграційні процеси у глобальній економіці зумовлюють низку причинно-наслідкових змін на ринку праці України. Зокрема, відкриття ринків і лібералізація торгівлі сприяють переорієнтації виробництва на конкурентоспроможні галузі, що призводить до структурних змін у зайнятості — зростає попит на висококваліфіковану працю та водночас скорочується кількість робочих місць у традиційних секторах. Поглиблення інтеграції стимулює підвищення вимог до продуктивності праці через впровадження інновацій і міжнародних стандартів, що, у свою чергу, відображається на рівні заробітної плати: у секторах, орієнтованих на зовнішні ринки, вона зростає швидше, ніж у внутрішньоорієнтованих. Одночасно підвищується мобільність робочої сили, зокрема трудова міграція, як реакція на дисбаланси між внутрішнім попитом на працю та можливостями працевлаштування.

Ринок праці України переживає складний період перерозподілу зайнятого населення під впливом глобальних економічних змін, геополітичних чинників та внутрішніх структурних зрушень. Ці зміни позначаються на основних показниках ринку праці, структурі зайнятості та здатності вітчизняної робочої сили адаптуватися до нових викликів. Залучення країни у світові економічні процеси, торговельні відносини, технологічний розвиток та демографічні тенденції впливає на можливості працевлаштування, рівень заробітної плати та трудову мобільність. Здатність українського ринку праці ефективно реагувати на ці проблеми визначає стійкість економічного зростання та соціальну стабільність.

Аналіз основних показників українського ринку праці свідчить про те, що останніми роками країна постала перед значними викликами. Рівень безробіття коливається через економічну кризу, пандемію COVID-19 та військовий конфлікт, тоді як міграція та демографічний спад впливають на

рівень зайнятості населення. Заробітна плата є значно нижчою, ніж у розвинених європейських країнах, що сприяє трудовій міграції. Неформальна зайнятість залишається поширеною, зменшуючи податкові надходження та обмежуючи доступ працівників до соціального забезпечення. У табл. 1 узагальнено основні показники ринку праці в Україні порівняно з окремими європейськими країнами, що ілюструють відмінності в структурі зайнятості та продуктивності праці.

Таблиця 1

Основні показники ринку праці України, Польщі та Німеччини

Індикатор (станом на 2023 рік)	Україна	Польща	Німеччина
Рівень безробіття (%)	9,8	2,8	3,0
Рівень зайнятості населення (%)	60,1	72,5	76,0
Середньомісячна заробітна плата (дол. США)	500	1500	4200
Неофіційна зайнятість (%)	21,5	5,8	2,1
Продуктивність праці (ВВП за годину роботи, дол. США)	10	35	60

Джерело: [12–14]

Представлені дані свідчать про суттєві диспропорції між ринками праці України, Польщі та Німеччини, що відображає різні етапи економічного розвитку та інтеграції в глобальну економіку. Найвищий рівень безробіття зафіксовано в Україні (9,8 %), що майже втричі перевищує аналогічні показники Польщі (2,8 %) і Німеччини (3,0 %). Такий стан речей вказує на структурні проблеми зайнятості та наслідки воєнного стану. Рівень зайнятості в Україні значно нижчий (60,1 %) порівняно з Польщею (72,5 %) і Німеччиною (76,0 %), що свідчить про недовикористання трудового потенціалу. Середньомісячна заробітна плата в Україні залишається низькою — 500 дол. США, що втричі менше, ніж у Польщі, та у понад вісім разів менше, ніж у Німеччині, що є потужним фактором трудової міграції. Неофіційна зайнятість в Україні сягає 21,5 %, що є серйозною ознакою тінізації економіки та низького рівня соціального захисту працівників, у той час як у Польщі та

Німеччині цей показник істотно нижчий. Рівень продуктивності праці в Україні (10 дол. США за годину) у шість разів поступається Польщі та вшестеро Німеччині, що свідчить про низьку технологічність виробництва та потребу в модернізації економіки.

Наведені статистичні показники ринку праці України порівняно з Польщею та Німеччиною свідчать про суттєві виклики, які потребують рішучих змін у державній політиці зайнятості. Високий рівень безробіття та неофіційної зайнятості в Україні вказує на потребу активізації інструментів державного регулювання — зокрема, стимулювання легальної зайнятості через податкові пільги для малого бізнесу, зменшення фіскального навантаження на фонд оплати праці та посилення контролю за дотриманням трудового законодавства. Крім того, низький рівень продуктивності праці потребує запровадження цільових програм модернізації виробництв, інвестицій у технологічне оновлення підприємств та розвиток професійної освіти, орієнтованої на нові стандарти й навички. У цьому контексті важливою є роль держави як координатора процесів перекваліфікації та адаптації робочої сили до потреб цифрової економіки.

Прогнозовані зрушення у структурі зайнятості вказують на трансформацію вимог до кваліфікацій працівників до 2030 року, що має бути відображено в стратегічному плануванні освітньої політики. Зростання частки зайнятості в ІТ-секторі, сфері бізнес-послуг та охорони здоров'я свідчить про потребу у фахівцях з цифровими компетенціями, аналітичним мисленням, а також соціальними та комунікативними навичками. Це потребує перегляду освітніх програм, зокрема розширення державного фінансування на ІТ-освіту, STEM-напрями, медицину та педагогіку, а також впровадження механізмів дуальної освіти. Водночас скорочення зайнятості в сільському господарстві й промисловості вимагає розробки програм регіональної підтримки,

спрямованих на створення нових робочих місць у перспективних секторах, аби уникнути зростання структурного безробіття.

На структуру зайнятості в Україні значно впливають міжнародні економічні відносини, які визначають попит на робочу силу в різних галузях. Поглиблення торговельних та інвестиційних зв'язків із ЄС призвело до поступової переорієнтації зайнятості на сектори послуг, логістики та інформаційних технологій. Водночас виробничий сектор зазнає тиску світової конкуренції та необхідності модернізації. Зайнятість у сільському господарстві України, традиційно важливій галузі, зазнала впливу змін світових цін на сировинні товари та впровадження нових технологій, що зменшують потребу в фізичній праці. Трудова міграція стала також визначальною характеристикою українського ринку, оскільки сотні тисяч працівників шукають роботу в Польщі, Німеччині та інших країнах ЄС, що призводить до дефіциту кваліфікованих працівників у певних галузях вітчизняної промисловості.

Адаптація українського ринку праці до світових тенденцій має низку проблем [15]. Однією з головних є невідповідність кваліфікації робочої сили вимогам роботодавців, що посилюється швидкими технологічними змінами та недостатніми інвестиціями в професійно-технічну освіту. Інноваційна трансформація галузей потребує вищого рівня цифрової грамотності та спеціалізованих знань, тоді як значна частина працівників зайняті в низкопродуктивних секторах. Актуальним викликом є демографічний спад і старіння населення, що зменшує загальну пропозицію робочої сили та збільшує навантаження на пенсійну систему. Нестабільність, спричинена геополітичними ризиками, ускладнює довгострокове планування на ринку праці, оскільки бізнес постає перед невизначеністю щодо інвестицій та збереження робочої сили. Розв'язання цих проблем потребує скоординованих дій у реформуванні освіти, коригуванні політики на ринку праці та посилення

соціального захисту для конкурентоспроможності української робочої сили в глобальній економіці.

Розвиток ринку праці України в умовах поступу в світову економіку є складним процесом, що потребує адаптації до світових стандартів, реструктуризації зайнятості та реалізації ефективної державної політики. Активне залучення України до міжнародних економічних відносин, участь у світовій торгівлі, наближення до європейського трудового законодавства створюють як можливості, так і виклики. Здатність національного ринку праці адаптуватися до світових змін визначатиме економічну конкурентоспроможність країни, соціальну стабільність та перспективи сталого розвитку. Основними напрямками є адаптація трудового законодавства до міжнародних стандартів, підвищення кваліфікації робочої сили та продуктивності праці, забезпечення соціального захисту працівників в умовах мінливого економічного середовища.

Одним з основних напрямів адаптації є гармонізація трудового законодавства з нормами ЄС та Міжнародної організації праці [16, с. 157]. Цей процес передбачає посилення захисту трудових прав, забезпечення рівних можливостей, підвищення стандартів безпеки праці, розвиток механізмів соціального діалогу. Упровадження гнучких форм зайнятості, таких як віддалена робота та робота на основі платформ, також набуває все більшого значення відповідно до світових тенденцій. Розвиток цифрової економіки потребує модернізації регулювання ринку праці для забезпечення балансу між гнучкістю та соціальною захищеністю. Іншою важливою сферою є розвиток людського капіталу, що передбачає реформування системи освіти, розширення програм професійно-технічної підготовки та просування ініціатив навчання впродовж життя.

Прогнози щодо змін у структурі зайнятості та професійному складі робочої сили свідчать про поступове зміщення акцентів із традиційних

секторів до галузей із високою доданою вартістю. З інтеграцією України у світові виробничі ланцюги та ринки послуг передбачається скорочення частки зайнятості в промисловому виробництві та сільському господарстві, натомість розширення технологічно інтенсивних секторів, таких як інформаційні технології, фінансові послуги, наукові дослідження й розробки, інжиніринг, а також інженерія. До того ж, прогнозується, що найближчим часом зросте попит на висококваліфікованих фахівців у галузях наук про великі дані, штучного інтелекту, відновлюваної енергетики та автоматизації. Водночас ця трансформація може призвести до звільнення працівників галузей, що втрачають актуальність, тому необхідна активна політика, спрямована на перекваліфікацію та мобільність. У табл. 2 представлено очікувані структурні зміни зайнятості в різних секторах економіки України до 2030 року.

Роль державної політики в регулюванні процесів трансформації ринку праці має важливе значення для збалансованого та інклюзивного переходу. Держава повинна впроваджувати стратегії, спрямовані на створення робочих місць, стимулювання інновацій та забезпечення соціального захисту під час структурних зрушень.

Аналіз структури зайнятості в Україні демонструє очікувану трансформацію на користь секторів, орієнтованих на знання та послуги, що відповідає глобальним тенденціям постіндустріального розвитку. Найбільше скорочення прогнозується в сільському господарстві — з 14,2 % у 2023 році до 9,0 % у 2030 році, що свідчить про подальшу механізацію та зниження потреби у фізичній праці. Також зменшиться частка зайнятих у промисловості та переробній галузі (з 20,5 % до 17,0 %), що може бути пов'язано з автоматизацією виробництва та зміною структури економіки. Натомість сектори з високою доданою вартістю, такі як ІТ (+ 6,7 %) і фінансові та бізнес-послуги (+ 3,6 %), демонструють найбільш динамічне зростання, що свідчить про нарощування людського капіталу та інтеграцію в цифрову економіку.

Позитивна динаміка спостерігається також у сфері охорони здоров'я та освіти (підвищення з 12,1 % до 14,5 %), що відображає соціальний запит на якісні послуги в умовах демографічних змін. Логістика та торгівля зберігають стабільно високу частку зайнятості з помірним зростанням, а сектор державного управління демонструє незначне скорочення, що може свідчити про прагнення до оптимізації адміністративного апарату.

Таблиця 2

Поточні та прогнозовані значення структури зайнятості в секторах економіки України

Сектор	Частка зайнятості (2023 р., %)	Прогнозована частка зайнятості (2030 р., %)
Сільське господарство	14,2	9,0
Промисловість та переробна галузь	20,5	17,0
Інформаційні технології	5,8	12,5
Фінансові та бізнес- послуги	7,4	11,0
Охорона здоров'я та освіта	12,1	14,5
Логістика та торгівля	18,0	19,5
Державне управління	7,0	6,5

Джерело: [17]

Структурна трансформація зайнятості в Україні відображає не лише економічну адаптацію до глобальних викликів, але й наслідки інституційних змін, що відбуваються в державі. Скорочення частки зайнятості в сільському господарстві та промисловості пояснюється зниженням їхньої конкурентоспроможності, технологічним відставанням, а також поступовим переходом до інтенсивніших та менш трудомістких виробничих моделей. Натомість зростання зайнятості у сферах ІТ, бізнес-послуг, охорони здоров'я й освіти пов'язане з цифровізацією економіки, зростанням попиту на інтелектуальні послуги, демографічними змінами та модернізацією соціального сектору. Інституційні реформи, зокрема диджиталізація

державного управління, розвиток електронних сервісів, освітня реформа та медична трансформація, прямо впливають на розширення зайнятості в цих галузях. Як наслідок, змінюється й професійна структура: зростає попит на фахівців з ІТ, аналітиків, консультантів, медичних працівників і освітян, водночас зменшується потреба у працівниках фізичної праці з низькою кваліфікацією, що потребує системної переорієнтації ринку освіти й підвищення мобільності робочої сили.

Активна політика на ринку праці, зокрема субсидування зайнятості, програми перекваліфікації та підтримка мобільності, є важливими для пом'якшення негативних наслідків секторальних змін. Зміцнення партнерства між закладами вищої освіти та бізнесом необхідне для адаптації освітніх програм до потреб ринку праці та забезпечення стабільної пропозиції кваліфікованих працівників. Створення якісних робочих місць може стати потужним стимулом для прямих іноземних інвестицій та розвитку вітчизняного підприємництва. Ефективна міграційна політика потрібна для управління мобільністю робочої сили, як для залучення іноземних талантів, так і для розв'язання проблеми українських працівників, які шукають можливості за кордоном.

Отже, інтеграція України у світову економіку відкриває значні перспективи для розвитку її ринку праці, але водночас потребує проактивних заходів для адаптації до нових умов. Модернізація трудової політики, інвестиції в освіту та професійну підготовку, а також сприяння економічній диверсифікації можуть підвищити стійкість та конкурентоспроможність робочої сили в Україні. Успішна адаптація ринку праці до загальнонаціональних тенденцій сприятиме довгостроковому економічному зростанню, підвищенню рівня життя та зміцненню міжнародних позицій у світовому розподілі праці.

Впровадження комплексних державних механізмів регулювання, зокрема економічних інструментів, які сприятимуть адаптації національної економіки до нових викликів допоможе Україні забезпечити сталий розвиток та посилити конкурентоспроможність на світовому ринку. Ефективним кроком може стати удосконалення податкової політики, спрямованої на стимулювання роботодавців до створення високотехнологічних робочих місць через податкові пільги та зниження навантаження на фонд оплати праці. Важливу роль відіграватиме також система державного замовлення на підготовку фахівців за спеціальностями, які відповідають сучасним потребам економіки, зокрема в ІТ-сфері, інженерії, екології, логістиці тощо. Додатковим інструментом має стати система цільових субсидій для підприємств, які активно впроваджують інновації та створюють робочі місця в регіонах із високим рівнем безробіття. Такі заходи дозволять збалансувати попит і пропозицію на національному ринку праці, забезпечивши його динамічний розвиток у контексті глобальної інтеграції.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що трансформація ринку праці України під впливом інтеграційних процесів супроводжується значними структурними змінами в зайнятості, рівні заробітної плати та мобільності робочої сили. Визначено, що основними чинниками цих змін є глобалізація, технологічний розвиток, роль цифрової економіки та міжнародна трудова міграція. Поглиблення економічної співпраці України з міжнародними ринками сприяє формуванню попиту на нові професійні компетенції, однак супроводжується скороченням робочих місць у традиційних галузях. Аналіз тенденцій показав, що, попри позитивний вплив глобалізації на можливості працевлаштування у високотехнологічних галузях, спостерігається зростання нерівності в оплаті праці та збереження дисбалансу між пропозицією та попитом на ринку праці.

Результати дослідження засвідчили необхідність упровадження комплексної державної політики підтримки професійної мобільності, розвитку безперервної освіти та підвищення конкурентоспроможності національної робочої сили. Запропоновані рекомендації охоплюють удосконалення освітніх програм відповідно до глобальних ринкових потреб, стимулювання інноваційного підприємництва та зміцнення механізмів соціального захисту працівників в умовах нестабільності. Подальші наукові дослідження повинні зосередитися на аналізі довгострокових наслідків інтеграції України у світовий ринок праці, адаптації трудового законодавства до актуальних викликів та оцінці впливу цифрової трансформації на динаміку зайнятості в різних секторах економіки.

Список використаних джерел

1. Melnychenko S., Morozova O., Bohadorova L. Spatial-temporal dynamics of qualitative changes in efficiency of agricultural production in agricultural holdings of Ukraine in 2015 and 2019. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series*. 2021. Vol. 101. P. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-101-05>.
2. Гетманець О. П., Коробцова Д. Я. В., Єжелей Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/456> (дата звернення: 18.01.2025).
3. Криворучко Г. В., Аванесова Н. Е., Гетьман О. О., Ткачук Д. В. Теоретико-практичні рекомендації: найм та управління персоналом підприємства. *Науковий вісник будівництва*. 2021. Т. 106, № 4. С. 208-213. DOI: <https://doi.org/10.29295/2311-7257-2021-106-4-208-213>.

4. Шлапак А. В. Історичні засади загострення проблеми нерівності в ЄС: суперечності соціальної глобалізації як прояв кризи міжнародної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 16. С. 43-50. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.43>
5. Андрієнко М., Гаман П. Проблеми та перспективи державного управління України в умовах глобалізації економіки. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. № 1(7). С. 6-25. DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1\(7\)-6-25](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-6-25).
6. Литвин О., Романенко В. Перспективні напрями інтеграції економіки України в глобальне господарство. *Фінансовий простір*. 2022. № 1 (45). С. 62-74. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.1\(45\).2022.627475](https://doi.org/10.18371/fp.1(45).2022.627475).
7. Румянцев А. П., Ковбич Т. К. Вплив діджиталізації на глобальну професійну трансформацію робочої сили. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2021. Т. 5, № 1. С. 92-98. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-16](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-16).
8. Литвин А. Л., Миленький В. М., Баришнікова В. В. Роль цифрових платформ у розширенні глобальних ринків для нових економічних моделей. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14926249>.
9. Мельниченко С. Г. Огляд перспектив інтеграції України до Європейського союзу. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів: матеріали II всеукр. наук.-практ. конф.* Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 85–88.
10. Гражевська Н. І., Чигиринський А. М. Цифрова трансформація економіки в умовах посилення глобальних ризиків і загроз. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 53-57. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.53>.

11. Круглов В. Державна політика трансформації ринку праці: виклики цифрової епохи. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. № 1(7). С. 140-161. DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1\(7\)-140-161](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-1(7)-140-161).
12. Дослідження ринку праці України за 2023-й та 2024 роки: які результати? URL: <https://news.dtkr.ua/society/community/90286-doslidzennia-rinku-praci-ukrayini-za-2023-i-ta-2024-roki-iaki-rezultati> (дата звернення: 18.01.2025).
13. Federal Statistical Office of Germany. URL: https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html (дата звернення: 18.01.2025)
14. Statistics Poland. URL: <https://stat.gov.pl/en/> (дата звернення: 18.01.2025)
15. Боженко В., Пігуль Є. Ринок праці в умовах розвитку Суспільства 4.0 та Суспільства 5.0. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 3-4. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14176457>.
16. Лісна І. С. Імплементація європейських правових норм у законодавство України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. № 48. С. 152-163. DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2024-48-2-152-163>.
17. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.01.2025)